

BYLI JSME PŘI TOM

Pamětníkům devadesátých let jsme položili dvě jednoduché otázky:

1. Co se vám vybaví, když se řekne „devadesátky“? 2. Kdy skončily?

LÁSZLÓ SÜMEGH

Původně výtvarník, od roku 1995 street-worker a zakladatel Projektu Šance. Věnuje se práci se zneužívanými dětmi ulice.

1. Pod devadesátkami se mi vybaví lidi v euforii, kteří věřili něčemu, co neexistuje a tleskali tomu, že prodali svou budoucnost. Když se radujete, že konkurence koupila firmu, kterou postavil váš dědeček, aby zajistil budoucnost svých dětí a vnoučat, tak neděláte nic jiného – prodáváte svou budoucnost. Konkurence totiž nekupuje firmu proto, aby fungovala, ale aby ji v co nejkratší době zlikvidovala. Bylo pro mě šokující, že lidé tomu tleskají. A že nechtějí slyšet, že výsledkem budou lidé, kteří zůstanou na ulici.

Do Prahy jsem přijel v lednu '95 a vnímal jsem ji jako město v porovnání s Budapeští sice komorní, ovšem s velkou perspektivou. Svoji šanci ale Praha v podstatě propásla. Tehdy byla situace na ulici neporovnatelně zdravější a to i pro daňové poplatníky. Lidi na ulici se totiž vyčleňovali, byli schovaní a věděli, kde mají svá jistá místa. Bylo to dobré, protože tvořili jakési rodiny a vzájemně na sebe samoočistně působili. Leckdy věděli, že na ulici nechtějí zůstat dlouho, že je to jen přechodné období, než se rozkoukají ve světě dospěláků, když zrovna odešli z dětského domova. Podporovali se, šatili i šetřili – z té doby znám spoustu holek, které se vzájemně hlídaly a našetřily si na nájem.

Pak ale přišla represe a všichni byli najednou vyháněni. Stal se z toho takový vlašský salát, lidi se rozprskli. Najednou tady byla spousta vykořeněných. A jakmile někoho vykořeníte, tak mu začne být jedno, co se s ním stane, přestane mít zájem o své zdraví. Vůbec už nemyslí, že by se sebou chtěl něco dělat, protože systém ho živí a je tady šest nebo osm organizací, které

ho zajistí. Zároveň jsou ti lidé důsledně kriminalizováni a hnáni k tomu, aby skončili ve vězení. Potom pendlují mezi vězením a ulicí a celé to zaplatí daňový poplatník, který tomu ještě tleská.

Cesta, která se razí na území města, povede jen k tomu, že Praha bude ještě nemocnějším městem, než už je. Pro turisty přestává být zajímavá – že je „zlatá“ nebo „stověžatá“ se říká už jen ze zdvořilosti. Když je k vám ale někdo upřímný, tak řekne „levný butik“. Ale to není světovost.

2. Mám to spojené s dobou, kdy mě vyhodili z magistrátu. Tehdy mi řekli, že bych mohl zůstat, ale musel bych být loajální a za svou předchozí zprávu, kterou mí nadřízení znali, se omluvit a říct, že jsem se spletl. Ale přece bych si nenaplival do očí.

Všechno vybavení, které jsme měli vypůjčené do místnosti, kam za námi chodí lidi z ulice, si z úřadu odnesli. Říkali, že se prý ještě rádi rozmyslíme a vrátíme. Seděli jsme tady pak u svíčky a teplou vodu nosili z restaurace, protože jsme neměli na elektřinu. To byl pro mě zlom. Tehdy jsem si řekl, že veškeré ideje jsou pryč.